

ПРОГРАМА
**ШКОЛА
ЯК ОСЕРЕДОК
РОЗВИТКУ
ГРОМАДИ**

КРОК за КРОКОМ

громадсько-активна школа

ВІСНИК ПРОГРАМИ "ШКОЛА ЯК ОСЕРЕДОК РОЗВИТКУ ГРОМАДИ"

Видання Всеукраїнського фонду "Крок за кроком"

січень-березень (№ 1) 2008

COMMUNITY SCHOOL PROGRAM NEWSLETTER | PUBLISHED BY UKRAINIAN STEP BY STEP FOUNDATION

Видання Вісника здійснюється за підтримки Фонду Чарльза Стюарта Мотта

ЗМІСТ

3

До читачів

4-7

Програма «Школа як осередок розвитку громади» у 2007 році

8-12

Проекти ГАН

13-15

Всеукраїнська акція
«Весняний тиждень добра-2008»

16-19

Кроківська майстерня

20-21

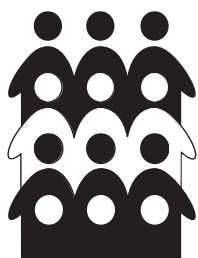
Події

22-23

Нові Видання ВФ «Крок за кроком»

*Людина виростає в міру того,
як ростуть її цілі.
Ф. Шиллер*

*Якщо ви володієте знанням,
дайте іншим запалити від нього
свої світильники.
Т. Фулпер*

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ВФ «КРОК ЗА КРОКОМ»

Київ, 01034, вул. Пушкінська, 9, к. 4
Телефон: (044) 531 1276; факс: (044) 235 1136
Е-пошта: admin@ussf.kiev.ua
Веб-сайт: www.ussf.kiev.ua

ЦЕ ЧИСЛО ВІСНИКА ГОТУВАЛИ:

Наталя Софій, Юлія Найда, Марина Ворон

Шановні друзі!

Громадсько-активна школа є однією з найбільш ефективних моделей шкіл, здатних розв'язати задачу з перетворення школи у громадські інститути, які забезпечують становлення підростаючих громадян як суб'єктів демократії. Ідея ГАШ довела свою значущість, являючись реальним механізмом об'єднання активних, творчих людей, які орієнтуються на ідеали громадянського суспільства, на демократизацію як освіти, так і всіх сфер соціального життя, на перетворення школи у просвітницькі й культурні центри громад.

В Україні ініціаторами розвитку партнерських стосунків між школами та місцевими громадами в основному стають громадські організації. У 2003 році Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» за фінансової підтримки Фонду Чарльза Стюарта Мотта та Міжнародного фонду «Відродження» розпочав реалізацію проекту «Школа як осередок розвитку громади». Позитивні результати діяльності проекту стали основою для започаткування окремої програми «Школа як осередок розвитку громади».

За п'ять років існування програми в Україні Всеукраїнським фондом «Крок за кроком» було розроблено й реалізовано проекти: «Школа як осередок розвитку громади» (2003–2004), «Удосконалення та поширення моделі громадсько-активної школи як осередку розвитку громади» (2005–2007), «Соціальне підприємництво як практика громадсько-активних шкіл у розвитку громад» (2005), «Розвиток мережі громадсько-активних шкіл як ефективного механізму розвитку місцевих громад» (2005–2006), «Школа громадянської освіти» (2005–2007), «Розвиток громадсько-активних шкіл в Україні» (2008–2010), а також міжнародний проект «Партнерство з оцінки діяльності громадсько-активних шкіл» (2005–2008).

Вищезазначені проекти ґрунтуються на основних досягненнях і результатах реалізації проекту «Школа як осередок розвитку громади», учасниками якого були сім пілотних шкіл у Київській, Львівській, Луганській областях і м. Донецьк, а також на інтересі та потребах інших шкіл і громад створити громадсько-активні школи як ефективні механізми демократизації школи та розвитку мобілізації місцевих громад. Їх результати засвідчили можливість організації на території різних областей України громадсько-активних шкіл, що діють як осередки розвитку громад. Сьогодні в Україні існує мережа громадсько-активних шкіл, яка налічує понад 170 загальноосвітніх навчальних закладів у чотирнадцяти областях України, які сприяють розвитку громадянського суспільства — основи демократизації різних сфер діяльності людини.

У 2007 році метою програми було 1) поширення програми на інші області України; 2) Упровадження спецкурсу «Організація та розбудова громадсько-активної школи як осередку розвитку громади» через інститути післядипломної педагогічної освіти; 3) удосконалення моделі громадсько-активної школи в таких компонентах, як: а) участь молоді, б) демократизація школи, в) навчання мешканців громади, г) волонтерство, д) обмін досвідом серед громадсько-активних шкіл на національному та міжнародному рівні. У 2007 році ВФ «Крок за кроком» також ініціював міжнародний проект, спрямований на розробку міжнародних стандартів громадсько-активних шкіл у партнерстві з організаціями «Контіню» (Велика Британія), Програма «Крок за кроком» (Молдова), Красноярський центр «Сотрудничество» (Росія), «Нова школа» (Чеська республіка) та міжнародним експертом Чабою Лорінці.

Більш детально ознайомитися з програмою, концепцією навчання впродовж усього життя та розвитку громад, а також з міжнародними стандартами можна на сайті Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» www.ussf.kiev.ua та на сайті міжнародного проекту www.communityschoolstandards.org.

З найкращими вітаннями,
редакційна колегія вісника «Громадсько-активна школа»

Поширення програми

У 2007 році програма «Школа як осередок розвитку громади» була поширена на 60 загальноосвітніх закладів у чотирьох нових областях і ще семи областях, які раніше були залучені до реалізації програми. Успішному поширенню програми на інші загальноосвітні заклади України сприяла тісна співпраця з Фондом Чарльза Стюарта Мотта, Українським фондом соціальних інвестицій та обласними інститутами післядипломної педагогічної освіти.

Партнерські стосунки між представниками місцевих відділів освіти, партнерськими організаціями, громадою та громадсько-активною школою були важливим чинником досягнення позитивних результатів.

Тренінги для новозалучених шкіл проводилися тренерами ВФ «Крок за кроком». Учасники тренінгів отримали роздавальні матеріали, які представлені у тренінговому модулі «Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій», посібнику «Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій», а також щоквартальному випуску вісника «Громадсько-активна школа».

Метою цих тренінгів було ознайомлення нових шкіл з моделлю громадсько-активної школи, робота з волонтерами, співпраця із засобами масової інформації, розвиток навичок проектної діяльності, стратегічного планування, розвиток команд на регіональному рівні, а також розвиток навичок залучення додаткових джерел фінансування.

Географія поширення: м. Київ, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Волинська, Запорізька, Херсонська, Донецька, Рівненська та Житомирська області та АР Крим.

Кількісні результати:

- було проведено 25 тренінгів для новозалучених шкіл;
- 525 учасників оволоділи новими знаннями, розвинули навички, потрібні для впровадження моделі громадсько-активної школи.

На кінець 2007 року в Україні діє понад 170 громадсько-активних шкіл у чотирнадцяти областях України.

Учасники Всеукраїнської конференції
«Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій»

Місцеві координатори громадсько-активних шкіл

Місцеві координатори громадсько-активних шкіл співпрацювали зі шкільною радою, національним координатором програми, іншими освітянами та агенціями громади; відповідали за координацію діяльності громадсько-активної

Учасники Всеукраїнської конференції
«Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій»

Людина не досягає щастя не тому, що вона його не хоче, а тому, що не знає, чого хоче.

школи, забезпечення поширення філософії освіти та розвитку громади; розвиток зв'язків з іншими громадсько-активними школами, громадськими організаціями та державними інституціями; залучення громади до всіх аспектів шкільного життя; співпрацю з учасниками програми.

У 2007 році місцеві координатори брали активну участь у робочих зустрічах і тренінгах, що проводились ВФ «Крок за кроком» у рамках підтримки якості програми «Школа як осередок розвитку громади»; брали участь у міжнародних і національних конференціях, організованих партнерськими громадськими організаціями та обласними інститутами післядипломної педагогічної освіти; приймали міжнародних представників партнерських громадсько-активних шкіл і громадських організацій; проводили тренінги як для педагогічного колективу своїх навчальних закладів, так і для педагогічної громадськості, зацікавленої в розбудові громадсько-активної школи.

Консультації міжнародного експерта

Консультації міжнародного експерта з питань розвитку громадсько-активних шкіл Чаби Лорінці (Фонд Чарльза Стюарта Мотта) були здійснені з 29 жовтня по 2 листопада 2007 року. Під час перебування в Україні Чаба Лорінці взяв участь у навчально-практичному тренінгу «Розвиток якості громадсько-активної школи», де представив новий метод дослідження «Планування цінностей у порівнянні з оцінюванням потреб», відвідав Дзвеняцьку загальноосвітню школу (Київська область), взяв участь в апробуванні міжнародних стандартів визначення якості громадсько-активних шкіл, а також провів ряд консультацій для місцевих координаторів громадсько-активних шкіл.

Спецкурс «Організація та розбудова громадсько-активної школи як осередку розвитку громади»

У 2005–2006 рр. Всеукраїнським фондом «Кроком за кроком» спільно з Центральним інститутом післядипломної педагогічної освіти (ЦІППО) та кафедрою менеджменту ЦІППО було реалізовано проект «Школа громадянської освіти».

- з інструментом для оцінки якості розвитку громадсько-активних шкіл, що базується на найкращих національних і міжнародних практиках громадсько-активних шкіл;
- з досвідом роботи громадсько-активних шкіл Київщини.

Оволоділи:

- навичками проектного підходу.

Удосконалили:

- навички проектної діяльності.

Отримали:

- методичну літературу.

Результати роботи тренінгу були представлені під час проведення Всеукраїнської конференції «Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій».

Тренінг для тренерів

«Удосконалення тренерської майстерності»

З 28 по 29 травня 2007 року відбувся навчально-практичний тренінг для тренерів «Удосконалення тренерської майстерності», до участі в якому були запрошені провідні тренери ВФ «Крок за кроком», які представляють різні загальноосвітні навчальні заклади України.

Тренінг проводився з метою поглиблення знань і вдосконалення навичок тренерів ВФ «Крок за кроком» у програмній діяльності фонду та зокрема розвитку провідних програм «Інклюзивна освіта» та «Школа як осередок розвитку громади».

Програма тренінгу включала розгляд таких питань: стандарти для тренерів, розвиток комунікативних навичок, фінансова звітність тренера та ефективні шляхи співпраці із засобами масової інформації, а також програмна діяльність ВФ «Крок за кроком».

Усяка школа славна не числом, а славою своїх учнів.

М. Пирогов

Сприяння реалізації програм та ініціатив громадсько-активних шкіл

У 2007 році українські громадсько-активні школи розробили та реалізували 161 програму. Програми розподілялись на такі види:

- соціальні;
- оздоровчі;
- інформаційні;
- освітні;
- екологічні.

Частина громадсько-активних шкіл продовжила реалізацію програм, започаткованих раніше, інші ініціювали створення нових програм. ВФ «Крок за кроком» ініціював реалізацію громадсько-активними школами таких кроків:

- визначення проблем і потреб місцевих громад;
- визначення власних і необхідних ресурсів;
- пошук партнерів і джерел фінансування;
- розробка та реалізація програм, моніторинг та оцінка.

Учасники тренінгу «Розвиток якості громадсько-активної школи»

Громадсько-активні школи працювали над установленням партнерських стосунків між відділами освіти, громадськими та недержавними організаціями, бізнес-організаціями, приватними підприємцями. Цей етап був дуже важливим для розвитку програми на всіх рівнях: на рівні реалізації програми та рівні реалізації проектів, які були розроблені та ініційовані громадсько-активними школами.

Всеукраїнська науково-практична конференція «Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій»

6–7 грудня 2007 року відбулась II Всеукраїнська науково-практична конференція «Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій» у рамках реалізації програми «Школа як осередок розвитку громади» Всеукраїнського фонду «Крок за кроком».

У конференції взяли участь представники Міністерства освіти і науки України, Інституту педагогіки, Академії педагогічних наук України, обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти та представники місцевих управлінь і відділів освіти, а також заклади освіти — учасники програми «Школа як осередок розвитку громади».

Цілями конференції було:

- представлення результатів реалізації програми «Школа як осередок розвитку громади»;
- обмін досвідом і найкращими практиками серед учасників програми;

Презентація проекту ГАН у с. Розкішна

- представлення моделей розвитку шкіл як центрів розвитку місцевих громад;
- розвиток української мережі громадсько-активних шкіл як ефективного механізму активізації місцевих громад;
- представлення міжнародних стандартів якості громадсько-активних шкіл;
- вироблення спільного плану дій з подальшої співпраці на різних рівнях у розвитку громадсько-орієнтованої освіти як невід'ємної складової демократичного суспільства.

Дводенна програма конференції включала пленарні виступи, презентації та роботу в секціях. Під час пленарних виступів були висвітлені теми «Громадсько-активні школи: досвід діяльності в Україні», «Демократизація школи» (О. Любишко, заступник директора з науково-методичної роботи Запорізького загальноосвітнього навчально-виховного комплексу «Мала гуманітарна академія», координатор громадсько-активної школи, тренер Всеукраїнського фонду «Крок за кроком»), «Волонтерство та громадсько-активні школи» (Л. Некраш, завідувача центром соціально-педагогічної та психологічної діагностики й моніторингу Ставищенського районного методичного кабінету Київської області, методист лабораторії сільської школи Київського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, тренер Всеукраїнського фонду «Крок за кроком»), «Розвиток партнерських відносин між школою та громадою» (В. Колосовська, директор Дзвеняцької загальноосвітньої школи Київської області, координатор громадсько-активної школи, тренер Всеукраїнського фонду «Крок за кроком»).

Другий день конференції було присвячено презентації спецкурсу та посібника «Організація та розбудова громадсько-активної школи як осередку розвитку громади», який представила Г. Єльнікова, завідувача кафедрою менеджменту освіти Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти. Н. Яременко, завідувача навчально-методичним кабінетом виховної роботи Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів, представила досвід упровадження даного спецкурсу на базі інституту «Підготовка педагогічних працівників до розбудови громадсько-активної школи як осередку розвитку громади в системі післядипломної педагогічної освіти».

Робота в секціях була відбулася за такими напрямками:

- Практика проектної діяльності у громадсько-активній школі.
- Волонтерські акції.
- Роль місцевої громади в діяльності громадсько-активної школи.
- Реалізація програми «Школа як осередок розвитку громади» через обласні інститути післядипломної педагогічної освіти.
- Міжнародні стандарти «Визначення якості громадсько-активної школи».
- Розвиток мережі громадсько-активних шкіл.

Також упродовж двох днів діяла виставка проектів громадсько-активних шкіл України, підготовлена учасниками програми.

Учасники Всеукраїнської конференції
«Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій»

Життя — як їзда на велосипеді:

щоб утримувати баланс, треба постійно рухатись.

Альберт Ейнштейн

Міжнародні стандарти якості громадсько-активних шкіл

Усі громадсько-активні школи розвиваються по-своєму, оскільки кожний навчальний заклад має свою визначену структуру, свій колектив, власні погляди на управління та потреби місцевої громади. Незважаючи на це, усі вони мають певні спільні характеристики. Кожна ланка роботи у громадсько-активній школі чітко описана й має певні критерії, які допомагають зрозуміти та визначити рівень її розвитку.

Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» є однією з провідних організацій у розвитку міжнародної мережі громадсько-активних шкіл. З метою розроблення інструменту для оцінки якості розвитку міжнародної мережі громадсько-активних шкіл (стандартів), що базується на кращих національних і міжнародних практиках громадсько-активних шкіл, було розроблено міжнародний проект «Партнерство з оцінки діяльності громадсько-активних шкіл». Проведення самооцінки, як того вимагають стандарти ГАШ, може стати ключовим елементом створення сильної та ефективної позиції школи. Цей процес складається з перегляду своїх можливостей, оцінювання та визначення досягнень. Вони можуть бути використані як діючими громадсько-активними школами для покращення своєї діяльності, так і іншими школами, які мають бажання працювати як громадсько-активні. Важливим елементом процесу самооцінки відповідно до міжнародних стандартів є створення планів розвитку шкіл, де активну участь беруть як представники школи, так і представники місцевої громади.

Стандарти ГАШ охоплюють такі сфери:

1. лідерство;
2. партнерство;
3. соціальна інклюзія;
4. послуги;
5. волонтерство;
6. навчання впродовж усього життя;
7. розвиток громади;
8. залучення батьків;
9. шкільна культура.

1 листопада 2007 року відбулась апробація міжнародних стандартів на базі Розкішнянської загальноосвітньої школи Київської області. У робочій зустрічі взяли участь члени ради ГАШ, педагогічний колектив школи, представники місцевої влади та відділу освіти, а також міжнародний консультант з питань розвитку громадсько-активних шкіл Чаба Лорінці, який є одним з авторів міжнародних стандартів. Проведення самооцінки, як того вимагають стандарти ГАШ, може стати ключовим елементом створення сильної та ефективної позиції школи. Цей процес складається з перегляду своїх можливостей, оцінювання та визначення досягнень. Стандарти є засобом самооцінювання, а не контролю. Важливим елементом процесу самооцінки відповідно до міжнародних стандартів є *створення планів розвитку шкіл*, де активну участь беруть як представники школи, так і представники місцевої громади.

ПРОЕКТИ ГАШ

Полтавська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 34

Проект «Усе найкраще — дітям»

Проект спрямовано на поліпшення соціальних умов життя громади. Він передбачає будівництво сучасного ігрового майданчика для дітей на території парку «1100-річчя Полтави» мікрорайону Сади-2. Проектом керує рада ГАШ Полтавської ЗОШ № 34 через співпрацю з органами місцевого самоврядування, громадою, управлінням комунальної власності та із залученням спонсорської допомоги.

Мета проекту:

- формування особистості, яка здатна свідомо, активно, творчо впливати на навколишній світ;
- формування в учнів умінь і навичок ініціативи, самостійності, віри у свої сили;
- сприяння виробленню активної життєвої позиції, прагненню до здійснення громадських дій;
- залучення учнів до практичної діяльності з розв'язання проблем поліпшення соціальних умов життя населення;
- виховання в учнів гуманістичної позиції, що ґрунтується на загальнолюдських духовних цінностях — любові, доброті, доброчинності;
- активізація у членів громади відповідальної позиції щодо вирішення власних проблем.

Завдання проекту:

- організація практичної діяльності учнів спільно з представниками громади, спрямованої на розв'язання конкретних проблем місцевого рівня (наприклад, відсутність зони відпочинку);
- організація співпраці у створенні зони відпочинку (владою, громадою, учнями та педколективом навчального закладу);
- створення дитячого майданчика в парку «1100-річчя Полтави» біля навчального закладу.

Очікувані результати:

- поліпшення соціальних умов життя через створення зони відпочинку;
- організація та проведення змістовного дозвілля громади мікрорайону;
- поглиблення знань нормативно-правової бази;
- уміння знаходити правильні рішення у складній економічній ситуації та оцінювати їх;
- уміння співставляти інтереси та можливості;
- навички ефективного спілкування, участі в житті громади;
- навички володіння методикою проведення ділових зустрічей.

Учасники проекту:

міська влада, учителі, учні школи, батьки, мешканці громади, приватні підприємці.

Термін виконання: 1 місяць.

Методи реалізації:

- пошукова робота (шукати зацікавлених спонсорів, посадових осіб, керівників підприємств, громадських організацій, що допоможуть реалізувати проект);
- групова співпраця (з центром соціальних служб для сім'ї та молоді, що допоможуть організувати свято);
- спостереження;
- практична робота (провести трудові десанти, прибрати парк);
- соціологічне опитування населення;
- організація та проведення ради ГАШ і координаційної ради робочої групи.

Заходи:

- збори мешканців громади;
- батьківська конференція;
- засідання шкільного парламенту;
- паркан довіри «Чи потрібен нам дитячий майданчик?»;
- трудові десанти;

- засідання ради ГАШ;
- соціологічне опитування;
- засідання координаційної ради;
- листи-запити до міського голови;
- консультації зі спеціалістами (головний архітектор, працівники комунального господарства, юрист).

Програма «Екологія»

Програма має екологічне та соціальне спрямування. Діє постійно: весна-осінь.

Мета: підтримка чистоти та порядку на території мікрорайону Сади-2, формування у громади екологічної свідомості.

Результати: ліквідація несанкціонованих звалищ на берегах ставків мікрорайону, залучення мешканців громади в якості волонтерів.

Програма «Збережемо пам'ять про подвиг»

Програма має освітнє, соціальне спрямування. Діє постійно.

Мета: виховання патріотизму на життєвих прикладах учасників бойових дій.

Результати: поновлення списків воїнів-інтернаціоналістів, святкова програма до Дня захисника Вітчизни, фотовиставка «Очі солдата», зустрічі для учнів з воїнами-інтернаціоналістами — жителями мікрорайону, створена кімната бойової слави силами громади та учнів.

Ніколи не соромся запитувати про те, чого не знаєш.
Арабське прислів'я

Вихованці школи-дитячого садка «Паросток», м. Київ

Донецька загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 138

Програма «Інформаційний центр»

Термін реалізації: 2007 р.

Мета: розширення рівня інформованості членів громади про роботу громадсько-активної школи та діяльності громадських організацій у мікрорайоні школи.

Цільова група: мешканці мікрорайону, педагогічні працівники, учні.

Результати: у рамках програми проведено два тренінги з екології, тренінг із правового виховання для учнів, протягом року випустили п'ять номерів інформаційного листка «Вісник селища» тиражем 100 примірників.

У рамках цієї програми в Донецькому інституті післядипломної педагогічної освіти ДЗШ № 138 брала участь в обласній науково-методичній конференції «Модернізація системи управління на державно-громадських засадах».

Програма «Назустріч людям»

Дата реалізації: вересень 2007–травень 2008 рр.

Мета: розвиток волонтерського руху, збереження традицій школи, активізація внутрішкільного життя.

Цільова група: люди старшого покоління, які навчаються.

Результати: у рамках програми реалізовано шкільний проект «Душа на долонях». Його мета — розповсюдження ідеї волонтерського руху серед місцевої громади.

Проведені методичні консультації спільно з учнями та радами ветеранів місцевої громади, випущені листівки про діяльність волонтерських груп школярів, учні надають допомогу місцевому населенню (відвідування вдома, рознесення газет), проведено два тренінги для нових груп волонтерів.

Програма

«Школа як осередок розвитку громади»

Донецька ЗОШ І–ІІІ ступенів № 138 взяла участь у Всеукраїнській акції «Весняний тиждень добра». Кожного року (вересень-жовтень) у мікрорайоні навчального закладу проводиться акція «День полум'яних сердець», на якій активні мешканці мікрорайону нагороджуються титулом «Серце Данко». Проводяться спортивні свята, дні благодійності, працюють групи допомоги населенню. У ході програми реалізовані такі проекти.

Проект «Створення міжселищного оздоровчо-ігрового комплексу»

Мета: створення оздоровчо-ігрового майданчика у спортивному залі школи для організації культурного та спортивного дозвілля мешканців мікрорайону.

Дата реалізації: липень-серпень 2007 г.

Результати: у ході реалізації проекту був проведений ремонт спортзалу, учні школи розписали стіну малого спортзалу. Проведена акція «Добрий день, давайте працювати разом». Проведені спортивні ігри, «Веселі старты» між школами № 138 і № 139.

На заключній акції для спортзалу ДЗШ № 138 було передано обладнання: спортивні мати, баскетбольні щити, набір м'ячів і спортивного інвентаря. На базі школи працює молодіжний клуб «Родинне джерело», який був створений у ході реалізації проекту «Удосконалення системи соціальної роботи з підлітками, молоддю в Донецькій і Луганській області».

Проект «Моя вулиця»

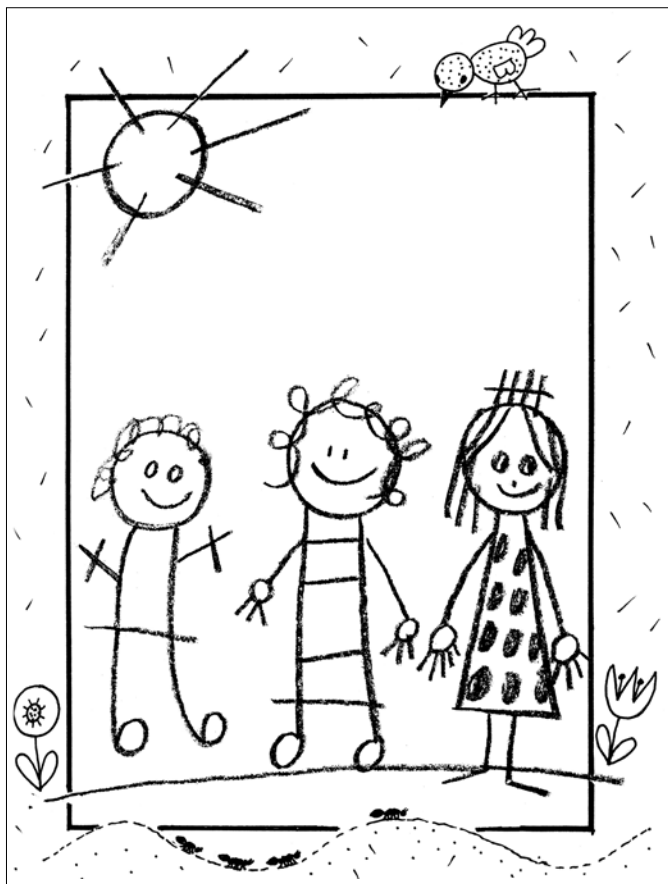
Дата реалізації: жовтень-листопад 2007 р.

Мета: дати можливість усім учням школи та батькам познайомитися з історією назви вулиць, на яких вони проживають. Поповнення краєзнавчим матеріалом шкільного музею.

Результати: у ході реалізації проекту був зібраний матеріал про історію вулиць мікрорайону школи на основі опитування старожилих вулиць. Оформлено матеріал з таких тем: «Паспорт вулиці», «Ким пишається вулиця», «Упізнай свою вулицю». Гіди-екскурсоводи познайомили учнів початкової школи з тим, що означають назви вулиць, на яких вони мешкають, проводили захоплюючі екскурсії знайомими вулицями.

...Немає настільки поганої людини, яку б добре виховання не зробило кращою.

В. Белінський

Розкішнянська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів, Київська область

Проект «Молодь dbae про навколишнє середовище»

Необхідність створення та реалізації проекту викликана гостротою даної проблеми. Дітьми школи, їх батьками, учителями, членами ради ГАШ виявлено забруднення навколишньої місцевості та неналежне естетичне оформлення шкільного подвір'я. У ході вивчення даного питання виявлено, що учні школи, громадськість села, керівництво Ставищенського лісництва виявили бажання надати посильну допомогу один одному у вирішенні даної проблеми.

Мета проекту:

- Зберегти та примножити зелені насадження на території подвір'я школи, с. Розкішна, у місцевому лісі.
- Змінити дизайн квітників на шкільному подвір'ї.

- Формувати в учнівської молоді екологічну культуру, мислення.
- Розвивати відповідальність за стан навколишнього середовища.

Операційна частина:

- Серед учнів школи провести лекцію «Природа і ми».
- Роз'яснювальна робота. Виступ працівників лісництва на загальношкільних батьківських зборах.
- Упорядкувати центральну вулицю села та територію біля Стели слави.
- Упорядкувати територію сільського парку.
- Обкопати саджанці берези на території школи.
- Змінити дизайн квітників біля школи.
- Надати допомогу Ставищенському лісництву:
 - в обліку та огороженні мурашників;
 - у зборі насіння ясеня, клена, дуба звичайного;
 - у висіві насіння ясеня;
 - у заготівлі кормів для зимуючих птахів і копитних тварин (ягоди горобини, пагінний корм).
- Відвідати розчищені навесні джерела, проаналізувати їх життєздатність.
- Провести ярмарок зелених рослин.
- Провести конкурс на кращий соціальний плакат «Збережемо життя на Землі».
- Взяти участь у роботі МАН.

Досягнутий результат:

- До вирішення даної проблеми залучені 203 учні, 25 педагогів, голова села, начальник комунального господарства села, три працівники Ставищенського лісового господарства, чотири волонтери, 32 члени громади.
- Упорядковано центральну вулицю села.
- Упорядковано територію біля Стели слави та біля пам'ятника солдатам, які загинули на території села в роки Великої Вітчизняної війни.
- Упорядковано сільський парк.
- Установлено життєдіяльність двох джерел, розчищених навесні учнями школи, що є на території села.
- Частково змінено дизайн квітників на території шкільного подвір'я.
- Обкопано саджанці берези та горіха, посаджених навесні. Визначено кількість нових саджанців для підсадки на весну.
- Проведено лекцію «Природа і ми».
- Зібрано 50 кг насіння дуба.
- Триває заготівля кормів для зимуючих птахів і копитних тварин.
- Проведено ярмарок зелених рослин.
- Розпочато роботу над мультимедійною презентацією роботи «Розкішнянське шкільне лісництво» в МАН.

Якщо вчитель поєднує в собі любов до справи й до учня, він — досконалий учитель.

Л. Толстой

Бородянська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів, Київська область

Проект «Пишаємось робочими руками»

Тематична категорія освітнього проекту: активізація трудового виховання дітей та підлітків, зростання престижу робітничих професій.

Стислий опис проекту

Ми починаємо пізнавати світ уже з народження. Цей процес нескінченний. Його мета, за словами Герберта Спенсера — філософа, основоположника позитивізму, — не конкретний результат, а саме дія. Один етап змінює наступний, збагачуючи наше життя не тільки новою інформацією, а й, що набагато важливіше, навичками та вмінням. Адже саме вони дозволяють передати зовнішньому світу нашу неповторність.

На власному прикладі кожний з нас може переконалися, що формування навичок відбувається за принципом від загального до часткового. Так, для когось запитання, як і в дитинстві, залишилось лише засобом отримання інформації, а хтось, почавши писати власні поезії, став поетом.

Але щоби твої вміння й навички не згасли, а розвивались, необхідно ще зі шкільної парти визначитись: «Ким я хочу бути? Яким я хочу бути? Де працюватиму?».

Проаналізувавши анкети учнів, ми з'ясували, що сьогодні юнь вибирає престижні професії: менеджер, юрист, адміністратор туристичного агентства тощо. І, на жаль, утратився інтерес до робітничих професій. Далися взнаки занепад державних промислових підприємств і заводів, несвоєчасна виплата заробітної плати. Так сталося і в нашому селищі. Один з найбільших заводів-гігантів у країні з випуску екскаваторів поступово втрачав свої передові позиції: не було збуту продукції, закривалися цехи, робітники залишали робочі місця. Але час не стоїть на місці й потребує нової техніки, яку повинні виробляти робітники молоді та завзяті. Проте молодь ігнорує робітничі професії. На ВАТ «БОРЕКС» потрібні сьогодні для постійної або тимчасової роботи токарі, оператори верстатів із програмним керуванням, фрезерувальники — більш ніж 20 спеціальностей.

Тому, щоби привернути увагу жителів селища, вирішили ввести активну інформаційну, профорієнтаційну, пропагандистську роботу серед громади. Саме це спонукало нас до такого проекту.

Тривалість проекту: 1 рік (1 вересня 2007—1 серпня 2008 р.)

Постановка проблеми: у селищі Бородянка є підприємство ВАТ «БОРЕКС», де працюють батьки та дідуся учнів нашої школи. Але існує проблема — багато вакантних робочих місць, які не хоче заповнювати молодь селища.

Мета проекту:

- Розвиток знань про робітничі професії, сприяння професійному вибору випускників школи.
- Привернення уваги громадян селища до проблем соціально-економічного розвитку Бородянки.

Завдання проекту:

1. Створити агітбригаду з учнів осередку.
2. Вибрати об'єкти дитячої трудової турботи — ветеранам виробництва.
3. Реалізація проекту.
4. Інформування ЗМІ про роботу проекту.

Цільова група проекту: мешканці громади віком від 10 до 45-ти років.

Опис діяльності за проектом:

- Виставка робіт юних конструкторів «Це ми зробили самі».
- Виступ агітбригади «Пишаємось робочими руками» з нагоди Дня машинобудівника.
- Зустрічі з працівниками заводу та ветеранами праці.
- Екскурсії в цехи підприємства.
- Трудові десанти на території «БОРЕКСа».
- Оформлення літопису «Тернистий шлях від філії до акціонерного товариства».

Для вченої й освіченої людини жити — значить мислити.

Цицерон

Борівське навчально-виховне об'єднання «Загальноосвітня школа І–ІІ ступенів-дитячий садок», Київська область

Проект «Моє село»

Щоб село розквітало, кожний член громади повинен мати активну позицію в житті. Можна плисти за течією, а можна бути творцем власної долі.

Сьогодні актуальним є відродження духовності на селі. Надзвичайно важливу роль відіграють традиції збереження нації як цілісності поколінь минулих, сучасних і майбутніх. Цю цілість підтримують передусім традиції. Завдяки їм зберігаються й розвиваються релігія, звичаї, здобутки мистецької творчості, світогляд, народні ідеали — усе те, що створює обличчя народу. З відродженням незалежної України постала необхідність повернути народні традиції, й одна з них — святкування храмового свята на селі. Тому перед нами постає завдання організувати дозвілля односельців; показати громадськості села, як можна зробити своє життя набагато змістовнішим.

Мета проекту:

- Залучення членів громади села до активної участі в житті села.
- Привернення уваги громадськості до змістовного відпочинку.
- Розвиток творчих здібностей молоді.
- Організація дозвілля членами громади.
- Залучення жителів села до культурного проведення вільного часу.

- Підтримання традицій села.

Завдання проекту:

- Провести храмове свято «День села» — 14 жовтня.
- Широке розповсюдження національних традицій серед жителів села шляхом різноманітних заходів.
- Сприяти розповсюдженню інформації про відродження народних промислів і ремесел на території села.
- Навчитися співпрацювати з представниками влади — сільським головою, громадськими організаціями, приватними бізнесменами.
- Підготувати та провести заходи, спрямовані на залучення творчих особистостей, демонстрацію талантів села.

Очікувані результати:

- Формування навичок організації та проведення суспільних акцій.
- Проведення концерту силами школи та громади села.
- Проведення виставки робіт умільців села.
- Організація фотовиставки «Як живеш, село?».
- Проведення змагання з футболу між командами сусідніх сіл.
- Проведення акції «Трудовий десант».
- Залучення релігійного просвітництва.

Учасники проекту:

- Учні 1–9-х класів, учителі, батьки, представники органів влади, волонтери, бізнесмени, аматори районної сцени — фольклорно-етнографічний ансамбль «Чебреці».

Термін виконання:

- Вересень, жовтень 2007 року.

Методи реалізації:

- Групова співпраця.
- Реклама.
- Практична робота.
- Пошукова робота.
- Мотивація.
- Можливість творчої самореалізації жителів села.
- Усвідомлення власної потреби в організації дозвілля.
- Відчуття відповідальності за культурне життя своєї громади.
- Можливість збереження та примноження народних традицій.

Опис діяльності:

I етап — підготовчий

- Отримання згоди адміністрації на проведення проекту.
- Узгодження питань про проектну діяльність із громадянами села, обговорення запропонованої діяльності.
- Формування групи учасників проекту.
- Поширення інформації про проведення проекту.
- Пошук шляхів фінансування.
- Визначення цілей, мети та очікуваних результатів.

II етап — збір необхідної інформації та матеріалів

- Узгодження питань, пов'язаних із реалізацією матеріалів проекту з органами місцевої влади з метою отримання допомоги та дозволу.
- Провести аналіз зібраної інформації.
- Підбір матеріалів для виставки народної творчості та народних ремесел і фотовиставки.
- Пошуки фінансової підтримки.

- Запрошення священика місцевої парафії, членів сусідніх громад, представників бізнесу, представників районної влади та ЗМІ.

Діяльність громадсько-активної школи с. Борівка

III етап — визначення напрямів діяльності, вирішення організаційних питань

- Трудовий десант (упорядкування центра села, обелісків слави та пам'ятника загиблим солдатам, сільсько-го стадіону).
- Узагальнення зібраного матеріалу та аналіз отриманої інформації.
- Визначення часу проведення свята.
- Підбір репертуару та планування свята.
- Опрацювання проведення конкурсів і святкової лотереї.
- Оформлення листівок, плакатів, запрошень, фотовиставки.
- Поширення інформації через газету «Школяр» та оголошень у п'яти населених пунктах на території сільської ради.

IV етап — проведення свята

- Відкриття свята (виступ сільського голови, священика та запрошених гостей).
- Демонстрація творчої виставки громади села (роботи умільців села та учнів школи).
- Фотовиставка «Як живеш, село?».
- Концерт учнів школи та ансамблю «Борівчанка».
- Виступ аматорів районної сцени — фольклорного ансамблю «Чебреці».
- Фандрайзингова діяльність.
- Спортивні змагання з футболу між командами сусідніх сіл.
- Розіграш святкової лотереї.
- Танцювально-розважальна програма.
- Святковий феєрверк.

V етап — презентація або оцінювання результатів здійснення проекту «Моє село»

- Упорядкування матеріалів.
- Поширення інформації про проведеної роботу в інформаційному віснику ГАШ «Школяр», районній газеті «Макарівські вісті» та районному телеканалі «Авіс».
- Узагальнення отриманого досвіду та оцінка сильних і слабких сторін роботи.
- Визначення можливостей та подальшого розвитку проекту «Моє село».
- Представлення матеріалів і поширення досвіду серед учасників програми ГАШ.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРОВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ АКЦІЇ «ВЕСНЯНИЙ ТИЖДЕНЬ ДОБРА–2008»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

«Весняний тиждень добра» — міжнародна волонтерська акція, мета якої спільно здійснити багато добродійних, корисних справ для тих, хто їх потребує, привернути увагу громадськості до важливої ролі волонтерської допомоги в суспільстві та залучити до участі в ній громадян та організації.

У 2008 році акція «Весняний тиждень добра» проходитиме **з 19 по 25 квітня 2008 року**. До участі в акції запрошуються представники учнівської молоді, педагоги, представники громад, недержавні організації, представники органів влади та бізнесу, засоби масової інформації.

Акція проводиться за ініціативи Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» та Красноярського центру «Співробітництво».

2. МЕТА

Мета акції: привернути увагу громадськості до важливості волонтерської діяльності у вирішенні соціальних проблем місцевої громади та підвищення громадянської активності.

3. ОРГАНІЗАТОРИ

3.1. Організаторами акції є:

- Всеукраїнський фонд «Крок за кроком».
- Координатори громадсько-активних шкіл.
- Оргкомітети акції, створені на місцях, до складу яких можуть увійти представники:
 - громадсько-активних шкіл;
 - органів управління освітою державних адміністрацій;
 - центрів у справах сім'ї та молоді, соціального захисту державних адміністрацій;
 - відділів культури, охорони здоров'я державних адміністрацій;
 - регіональних і місцевих засобів масової інформації;
 - зацікавлених державних структур, комерційні та некомерційні організації, фізичні особи.

3.2. Для проведення акції організаторами здійснюється така діяльність:

- забезпечення пропагування та реклами;
- координація та реалізація програми акції;
- підбиття підсумків акції.

4. УЧАСНИКИ

В акції можуть взяти участь:

- Заклади освіти всіх типів.
- Управління освіти і науки.
- Вищі навчальні заклади.
- Центри у справах сім'ї та молоді.
- Громадські організації.
- Сільські ради.
- Державні структури.
- Комерційні організації.
- Засоби масової інформації.
- Фізичні особи.
- А також усі, хто розділяє принципи та ідеї програми.

5. ЕТАПИ ТА ТЕРМІНИ ПРОВЕДЕННЯ АКЦІЇ

5.1. Термін проведення: **з 19 по 25 квітня 2008 р.**

5.2. Етапи проведення акції:

Підготовчий (24.03–18.04.2008)

- Розповсюдження інформації про проведення акції на місцевому рівні.
- Проведення консультацій з її реалізації на місцях.
- Створення ініціативної групи на місцевому рівні.
- Визначення учасників (на кого будуть спрямовані заходи акції) та партнерів.
- Написання та затвердження плану проведення акції на місцевому рівні.
- Узгодження загального всеукраїнського плану проведення акції.

Основний (19.04–25.04.2008)

- Проведення акції.
- Висвітлення заходів акції у ЗМІ протягом усього періоду.
- Обмін інформацією між закладами-учасниками акції.

• 19 квітня 2008 р. — офіційне відкриття акції

Можливі заходи:

- розповсюдження запрошень, листівок, плакатів тощо про заходи акції;
- презентації волонтерських ініціатив, планів проведення акції, парад волонтерів;
- робота агітбригад на майданчиках;
- телерадіопередачі;
- установлення рекламних щитів акції;
- прес-конференція;
- святковий концерт.

• 20 квітня 2008 р. — «День захисту довкілля»

Привернення уваги громадськості до екологічних питань.

Можливі заходи:

- екологічні акції на тему «Життя серед природи»;
- інформаційна підтримка у ЗМІ;
- благоустрій території парку, обласної/місцевої лікарні, шкільної території;
- допомога при підготовці присадибних ділянок, городів до весняних посадок садовими людьми і людям похилого віку;
- участь класів у благоустрої парку відпочинку, стадіонів, посадка дерев;
- листівки, плакати;
- екологічні уроки;
- проведення розважальних заходів;
- міні-акції «Велика загадка природи».

• 21 квітня 2008 р. — «Життя моєї громади»

Громада — осередок розвитку добра.

Можливі заходи:

- конкурси малюнків, плакатів, віршів на тему дня;
- телерадіопередачі на тему добра, наприклад «Добрі новини з життя громади»;

- висвітлення у ЗМІ найяскравіших подій з життя громади;
- проведення святкових концертів для мешканців громади;
- заняття «Історія створення рідного міста/села», «Роздуми про долю рідного народу»;
- міні-акція «Мрії дітей про майбутнє громади»;
- виготовлення подарунків, сувенірів, книжок для мешканців громади.

• 22 квітня 2008 р. — «Забута могила»

Проблема забутих могилок — це проблема зв'язку поколінь і виховання поваги до старшого покоління.

Можливі заходи:

- акція «Квітка пам'яті» (виготовлення квітів і вінків на могилки);
- очищення меморіальних місць;
- твір-роздум «День пам'яті»;
- акція «Якщо не я, то хто ж» (виїзд на кладовище; відвідування та прибирання забутих могилок, покраска пам'ятників, покладання квітів);
- благоустрій пам'ятників, пам'ятних знаків.

• 23 квітня 2008 р. — «День милосердя»

Допомога прийде до тих, хто її потребує.
До тих, хто знаходиться в ізоляції від суспільства, — у дитячі будинки та інтернати, домівки, лікарні.

Можливі заходи:

- заняття, конкурси малюнків, плакатів, віршів на тему дня;
- зустріч «У нас у гостях» (приїжджають діти з дитячого будинку/інтернату);
- виготовлення подарунків, сувенірів, книжок;
- проведення заходів з метою залучення коштів: концертів, театралізованих вистав, благодійних марафонів, виставки-продажу;
- заходи в дитячих будинках, інтернатах, лікарнях, у домашніх умовах;
- адресна допомога;
- благодійні акції.

• 24 квітня 2008 р. — «День благодійників»

Допомагаючи іншим, стаєш сильнішим.

Можливі заходи:

- заняття, конкурси малюнків, плакатів, віршів на тему дня;
- благодійна дискотека (збір коштів для хворих дітей);
- виготовлення подарунків, сувенірів, книжок;
- проведення заходів з метою залучення коштів — концертів, театралізованих вистав, благодійних марафонів, виставки-продажу;
- подяка партнерам і спонсорам школи (проведення святкового концерту; вручення подяк).

• 25 квітня 2008 р. — закриття акції

Можливі заходи:

- підбиття підсумків акції — нагородження учасників, прес-конференція, ЗМІ, «круглі столи»;
- благодійний концерт.

Підсумковий (29.04–25.05.2008)

- висвітлення заходів акції у ЗМІ;
- **створення «Галереї добрих справ»;**
- узагальнення підсумків акції;
- розповсюдження інформації за результатами акції;
- видання матеріалів акції;
- висвітлення результатів і заходів діяльності акції на сторінках вісника громадсько-активних шкіл.

6. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ

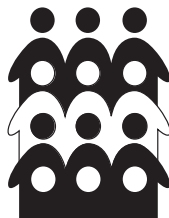
6.1. До **30 травня 2008 р.** ВФ «Крок за кроком» приймає аналітичні довідки від учасників акції.

6.2. Підсумком акції будуть:

- статті в засобах масової інформації;
- поширення досвіду реалізації програми «Школа як осередок розвитку громади»;
- підсумки акції будуть представлені на веб-сторінці www.ussf.kiev.ua.

7. КЕРІВНИЦТВО АКЦІЄЮ

здійснює Всеукраїнський фонд «Крок за кроком»,
01034, м. Київ, вул. Пушкінська, 9, кв. 4, тел./факс:
(044) 235–11–36, e-mail: admin@ussf.kiev.ua,
web-site: www.ussf.kiev.ua

ФОРМАТ АНАЛІТИЧНОЇ ДОВІДКИ

про проведення Всеукраїнської акції «Весняний тиждень добра–2008»

В аналітичній довідці міститься інформація про результати акції, яка включає в себе аналіз діяльності.

1. Скільки заходів було проведено впродовж тижня? Опишіть, будь ласка, два найуспішніші.
2. Скільки волонтерів було задіяно в організації та проведенні акції?
3. Скільки організацій ви задіяли в заходах акції:

загальноосвітні навчальні заклади;
органи влади;
бізнесові структури;
ЗМІ.

Інші (укажіть категорії)

4. Чи висвітлювалися заходи в засобах масової інформації? Якщо «ТАК», то в яких ЗМІ висвітлювались, скільки було публікацій (будь ласка, додайте матеріали, опубліковані у ЗМІ)?
5. Опишіть, будь ласка, вплив/ефект, якого досягла ваша школа, беручи участь в акції.

Дякуємо вам за надану інформацію!

Наша адреса:

01034, м. Київ, вул. Пушкінська, 9-а, кв. 4.

Тел./факс: 044 235 1136

Ел. пошта: admin@ussf.kiev.ua

КРОКІВСЬКА МАЙСТЕРНЯ

Волонтерство як важливий компонент громадсько-активної школи та засіб соціалізації молоді в сільському регіоні

У 1988 році на Ставищенщині (Київська область) в Ясенівській школі було створено методику структурно-рівневої соціалізації особистості як альтернативу існуючій тоді системі виховної роботи у школі. Сьогодні важко знайти регіон, де б дану виховну технологію не використовували в тій чи іншій мірі. Багато хто знає цю методику за такими її ключовими поняттями: «Я — людина», «Я — член сім'ї», «Я — учень школи», «Я — житель села», «Я — житель Київщини», «Я — громадянин України», «Я — житель планети Земля». Сім людських спільнот, які визначив автор методики, є каналами привласнення суспільних цінностей. Дана технологія відкрила шляхи цілісного формування особистості учня через активну соціалізацію та активне виховання, що є складовими процесу самовиховання.

У 1992 році на Ставищенщині народилась ідея проектно-цільового управління, а в 1995 році вона рекомендована до запровадження в навчальних закладах Київської області. Ідеї, які були покладені в її основу, привнесені автором у практику управління освітніми системами не зі старих підручників педагогіки, а з економіки, бізнесу, де будь-які дії виконуються передусім для досягнення конкретної мети і, що дуже важливо, в умовах реальних ресурсних обмежень. За даною технологією навчальні заклади вивчають реальні проблеми, аналізують їх, оцінюють власні ресурси

та планують реальні зміни, й засобом цих змін є цільовий освітній проект.

Автором цих та інших управлінських технологій є кандидат педагогічних наук І.Г. Осадчий. Так сталося, що на зламі соціально-економічних проблем проблема якісної освіти лише загострюється. Складність проблеми підсилюється ще й тим, що якість освітніх послуг, які повинні надавати оновлені заклади та система освіти сільської місцевості, повинна бути досить високою. Принаймні не нижчою, ніж у містах. Але цього замало.

Демографічні та міграційні процеси, що відбуваються на селі, створюють таку проблему: молоді освічені, соціально-активні люди виїжджають із маленьких сіл у селища, із селищ у міста через те, що не можуть себе реалізувати, не мають можливості забезпечити собі навчання впродовж життя. Не дивно, що досить часто поруч із поняттям «село» звучить «депресивне село».

Якість освітніх послуг, як і розвиток школи, неможливий в умовах відсутності розвитку громади, адже цінності, які формує школа, досить часто руйнують вулиця, реальне життя. Не може школа називати себе успішною, якщо вона не є центром розвитку громади.

Саме це є логічним поясненням цього. І ми пишаємось тим, що Ставищенський район долучився до руху громадсько-активних шкіл у 2003 році, й Розкішнянська ЗОШ стала першою із семи пілотних шкіл України в новому проєкті «Школа як осередок розвитку громади». Саме така громадянська позиція у 2005 році спонукала творчі групи ще

шести навчальних закладів (Попружнянської ЗОШ І–ІІ ст., Журавльської ЗОШ І–ІІІ ст., Гейсискої ЗОШ І–ІІІ ст., Крайовської ЗОШ І–ІІІ ст., Гостромогильської ЗОШ І–ІІІ ст., Стрижавської ЗОШ І–ІІІ ст.) укласти угоди зі Всеукраїнським фондом «Крок за кроком» і долучитись до мережі громадсько-активних шкіл України.

Сьогодні ГАШ — це школа, мета якої не лише надавати освітні послуги учням, а й розвивати громаду, залучати батьків і членів громади до вирішення соціальних проблем.

Сьогодні досягненнями наших шкіл є їх демократизація через активне впровадження інтерактивних методів навчання як учнів, так і дорослих. Ці процеси відбуваються не лише в ГАШ. Починаючи з 2005 року всі районні методичні об'єднання вчителів-предметників працювали над методичною проблемою «Упровадження інтерактивних методів навчання в навчально-виховний процес». За цей період проведено близько 120 семінарських годин. Ми переконані, що вміле використання інтерактивних методів на уроці створює освітньо-розвивальне середовище як для учня, так і для вчителя, бо саме за таких умов навчання перетворюється в учіння.

Справжня безпека — у суспільній солідарності,
а не в ізольованих індивідуальних зусиллях.

Федір Достоєвський

Досягненнями наших ГАШ є налагоджене та здорове партнерство. Під час реалізації соціальних проектів школа є закладом-партнером, який запрошує й залучає партнерів до вирішення соціальної проблеми. А це вже інша позиція.

Волонтерство — найпопулярніший компонент моделі громадсько-активної школи. Суть цього компонента полягає у створенні організованої системи, яка перетворює волонтерство на невід'ємну частину шкільного життя. Досвід роботи показує різницю між підходами громадсько-активних та інших шкіл, які проводять акції для громади. А різниця полягає в тому, що, на відміну від улаштування окремих заходів, ми пропонуємо організовану систему, яка залучає не лише учнів, а й учителів, батьків, інших членів громади. Ця система сприяє тому, аби людина стала активним членом своєї громади. Щоб учні-добровольці з часом ставали дорослими-волонтерами. Батьки, учителі та інші дорослі члени громади, залучені до волонтерської роботи й акцій, стають зразком того, що присвячувати свій час корисній і значущій справі — це природна й необхідна частина життя в демократичному суспільстві.

Саме цей компонент забезпечує участь дитини в житті великої спільноти та її успішну соціалізацію. Соціалізація — це процес засвоєння соціальних норм і цінностей, процес входження в соціальне середовище та активне відтворення індивідом суспільних відносин.

Ми вважаємо, що саме волонтерство є засобом успішної соціалізації наших випускників. Адже цінностями волонтера є: добровільний вибір на користь інших, власні погляди та позиція, активна участь у житті суспільства, покращення життя, потреба у змінах, особистий розвиток тощо.

Сьогодні ми ще не можемо говорити про масовий волонтерський рух серед дорослих. Над цим треба ще працювати і для цього потрібен час. Проте можна констатувати факт

якісного волонтера. У Журавльській ГАШ уже третій рік на волонтерських засадах працюють Ольга Василівна Кокоша (1937 р. н.) та Ольга Яківна Мороз (1942 р. н.). Вони допомагають і навчають вирощувати та реалізувати розсаду з відновленої теплиці.

Попружнянська ГАШ дорожить і пишається своїм волонтером. Це Сергій Іванович Поліщук. Кілька років тому цей чоловік запропонував школі вести спортивну секцію. Два рази на тиждень він займається з дітьми карате. Не шкодуючи свого часу й енергії, він розуміє, що робить потрібну справу.

Тамара Семенівна Піскуп, техпрацівник школи, постійний помічник у виготовленні костюмів. Наприкінці 2007 року команда учнів Попружнянської ГАШ стала переможцем районного конкурсу ексклюзивних моделей «Арт-факторія». Ця жінка допомогла учням реалізувати ідею ексклюзивної моделі з обгорток цукерок. Волонтерський фольклорний колектив — учасник загальногромадських свят (тут уже давно не називають свята загальношкільними).

Волонтери похилого віку є носіями цінностей національної культури та традицій. Віра Федорівна Мамай та Зіна Василівна Лиман дбають про збереження цих традицій. Самі закохані в українську вишивку й передають цю любов і вмінні учням школи. Після їх занять вишивати почали навіть хлопчики.

Найкраще волонтерський дух проявляється під час реалізації волонтерських акцій: «Весняний тиждень добра», «Чисте джерело», «Зелений паросток майбутнього» тощо. Якщо в перші роки проведення акції «Весняний тиждень добра» волонтерами в основному були учні й учителі, то аналіз даних за 2006–2007 роки свідчить про значний інтерес до акції з боку громади села.

5 грудня ми святкували Всесвітній день волонтера. У певній мірі і ми з вами, шановні колеги, теж є волонтерами, бо дуже багато важливих і потрібних справ виконуємо й у вільний час і на благо наших дітей, на благо громади, в якій живемо. Якщо ви кажете собі іноді «Якщо не я, то хто?» — можете привітати себе з цим святом!

Людмила Некраш

завідуюча центром соціально-педагогічної
та психологічної діагностики та моніторингу
Ставищенського районного методичного кабінету
(Київська область),
методист лабораторії сільської школи
Київського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти,
тренер ВФ «Крок за кроком».

Школа та сім'я: точки дотику

У результаті змін, що відбулись у суспільстві, нарізана необхідність переоцінити уявлення, які існували десятиліттями, про функції освіти й виховання, взаємодію школи та сім'ї.

Сімейне чи шкільне виховання?

Сім'я — це суспільний інститут, де відбувається соціалізація дитини, де засвоюються загальнолюдські норми, цінності у процесі взаємин з іншими людьми, формуються перші стійкі враження про навколишній світ. Багато вчених стверджують, що соціалізація дитини була й залишається

єдиною специфічною функцією сім'ї, у той час як інші функції (економічні, підтримка добробуту та ін.) є другорядними. Сім'я не тільки закладає основи формування особистості, якою є їхня дитина, а й забезпечує найважливіші умови її розвитку.

Не применшуючи значущості суспільних інститутів виховання, слід визнати, що людство не створило іншої ланки у виховній системі, яка б відповідала сімейному за силою емоційно-етичної дії на особу. Сімейне виховання має ряд переваг. Базуючись на авторитеті батьків, воно безпосередньо впливає на певну особу. Сім'я як соціальна мікрогрупа є найважливішим шаблоном соціалізації особи, передаючи підростаючому поколінню різносторонній соціальний досвід.

Різні наукові дослідження підтверджують наявність тісного зв'язку між типом особи, яка формується, й виховним потенціалом сім'ї. Сім'я характеризується безперервністю та тривалістю виховних стосунків між людьми різного віку, життєвого досвіду, різних особових якостей, з різним соціальним статусом у суспільстві. Підвищення ролі сім'ї у вихованні значною мірою залежить від школи, характеру її відносин з дітьми та їхніми батьками. Адже багато років упорядкованого усього строку їх навчання спільні зусилля вчителів і батьків спрямовані на створення повноцінної й гармонійно розвиненої особистості. Їх взаємодія здійснюється в найбільш важливі для дитини й підлітка роки, коли закладаються основи формування особи.

Школа як суспільний інститут не може замінити сім'ю, вирішити багато її соціально-економічних і матеріальних проблем. Вона покликана піднімати виховний потенціал, авторитет сім'ї за допомогою організації продуктивних взаємин з батьками своїх учнів.

Отож, основа взаємодії «сім'я-школа» має визначатись такими напрямками: підвищення педагогічного рівня знань

батьків у період усього навчання дітей у школі, консультування батьків з питань виховання психологами школи, узгодження виховних педагогічних дій педагогів і батьків, організація соціально-педагогічної допомоги сім'ї, спільне вироблення найбільш адекватних напрямів удосконалення виховання підростаючого покоління.

Взаємодія: батьки = учителі

Підвищення виховного потенціалу сім'ї, педагогічної культури батьків можливе за умови позитивно-спрямованої взаємодії сім'ї та школи. Така взаємодія припускає рівноправні позиції як педагогів, так і батьків у вихованні та розвитку особистості дитини.

Проте слід визнати, що в питанні взаємодії сім'ї та школи зустрічається така думка: батьки — це «помічники» або ж «підсобна сила» при школі. Таким чином, сім'ї відводиться роль об'єкта педагогічної дії, а школі — роль домінанта. Реальна ж взаємодія припускає, що школа та сім'я — рівноправні суб'єкти соціального виховання дітей. При зменшенні значущості одного з них неминуче зростає роль іншого, й рівноправ'я сторін порушується.

Ефективнішою буде взаємодія, в якій кожна зі сторін є й об'єктом, і суб'єктом одночасно. Повноцінна взаємодія ґрунтується на таких критеріях, як доброзичливість, такт, пошана, довіра, оптимізм, відвертість. Певну роль відіграють взаємозалежність і взаєморозуміння, оскільки успіх одного із суб'єктів взаємодії обумовлений зусиллями та діями іншого.

Природно, і школа, і сім'я прагнуть до досягнення повноцінної взаємодії. Але нерідкі випадки прояву з боку педагогів нетактовності, нетерпимості, домінування, нерозуміння у спілкуванні з дітьми та їхніми батьками. У свою чергу багато батьків не зовсім чітко усвідомлюють свою громадянську й особисту відповідальність за розвиток, виховання та навчання своїх дітей. Є й такі батьки, які вважають своїм обов'язком забезпечити дітей матеріально, а виховання перекладають на педагогів.

І лише спільними зусиллями, доповнюючи та підтримуючи один одного, сім'я і школа можуть досягти бажаних результатів. Адже і в батьків, і в педагогів мета одна — благо дітей, їх повноцінний і гармонійний розвиток.

Протиріччя в системі педагогічної взаємодії

Кожна школа в роботі з батьками має свій певний досвід. Проведення таких сумісних заходів, як «круглі столи», фестивалі, виставки, батьківські спектаклі та багато інших заходів, сприяють взаєморозумінню вчителів, батьків, дітей, де вони одночасно є організаторами й учасниками.

Необхідно поставити питання про створення системи педагогічної взаємодії на рівні «сім'я-школа», зрозуміло, з урахуванням традицій, наявного досвіду, можливостей та особливостей шкіл, районів. Хоча через ряд об'єктивних причин здійснити це сьогодні непросто. З одного боку, кризові явища, що відбуваються в суспільстві, перебудова його соціально-економічних структур загострюють кризу сім'ї. Низький рівень взаємодії всередині сім'ї, численний розпад сімей, зниження авторитету батьків, ослаблення духовних основ сім'ї, збільшення розриву між поколіннями негативно впливають на характер педагогічних відносин. З іншого боку, орієнтацію на виховання особи нового типу, зростання зна-

чуності процесів самовиховання та соціалізації, індивідуалізацію та диференціацію навчально-виховного процесу й інші явища можна розглядати як позитивні зміни.

Вирішення цих протиріч вимагає максимального зближення сім'ї та школи, оскільки їх об'єднує загальна мета — розвиток особи дитини через забезпечення гармонії індивідуального й колективного, оскільки кожна дитина одночасно є як об'єктом, так і суб'єктом різноманітних соціальних відносин. Розвиваючи в кожній дитині індивідуальне, сім'я і школа готують її до життя в суспільстві та співпраці з іншими членами суспільства.

Забезпечити таку гармонійну взаємодію індивідуального й колективного можна за допомогою оновлення системи сімейно-суспільного виховання. Основними умовами її реалізації можуть бути:

- батьки — не просто помічники педагогів, а рівноправні учасники процесу розвитку дітей: інтелектуального, етичного, фізичного, психічного;
- перехід школи від домінуючих сьогодні форм масової роботи із сім'єю до групових та індивідуальних форм взаємодії, побудованих на діалоговій основі;
- здійснення на практиці диференційованого й індивідуального підходу до сімей;
- систематичне та цілеспрямоване надання різноманітної психолого-педагогічної підтримки сім'ям;
- установа ефективного контролю, заснованого на діагностиці, та поетапного аналізу процесів навчання й виховання дітей, забезпечення їх своєчасної корекції у зв'язку з виникаючими труднощами та відхиленнями в розвитку дітей.

Існують і фактори, що найбільше впливають на виховання в сім'ї:

- батьківський контроль — активний, творчий, ненав'язливий, такий, що демонструє шанобливе ставлення до дитини;
- способи стосунків батьків з дітьми, суть яких полягає у спільних діях, турботах, змістовному проведенні часу;
- батьківські обґрунтовані вимоги, що сприяють розвитку дитини, її самостійності й розумінню самоцінності;
- емоційна підтримка та довіра, виражені батьками у своїй любові до дітей, причому в любові не за щось конкретне, а просто за те, що вони — діти, найкраще, що є в батьків.

Крок до громадсько-орієнтованої освіти

Взаємодія школи та сім'ї є однією з тез, що з'являється в численних теоріях дитячої освіти. Реалізація Всеукраїнським фондом «Крок за кроком» Програми всебічного розвитку дитини «Крок за кроком» — програми для дітей та їхніх ро-

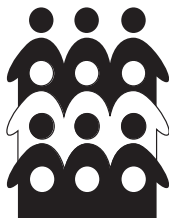

дин, побудованій на основних демократичних засадах, — є могутнім засобом розвитку активних громадян відкритого демократичного суспільства. Вона визнає, поважає та підтримує роль батьків як перших учителів і найкращих експертів своєї дитини. Як показали дослідження, співпраця сім'ї та школи призводить до особистісного й академічного зростання дитини. Коли діти бачать, що їхні батьки беруть участь у шкільних заходах, співпрацюючи з учителем, їхнє почуття власної ваги зростає. Коли навчальна програма розглядає батьків як активних партнерів учителя у процесі дитячої освіти, діти мають більше мотивації до демонстрування добрих результатів у школі. Усі діти виграють від добрих, дружніх стосунків між домом і школою.

М. Ворон, Ю. Найда
Всеукраїнський фонд «Крок за кроком»
(див. «Підручник для директора», лютий, 2008,
педагогічне видавництво «Плеяди»)

Учень ніколи не перевершить учителя,
якщо бачить у ньому зразок, а не суперника.

В. Бєлінський

У 2008 році планується поширення програми «Школа як осередок розвитку громади» у Харківській, Кіровоградській, Донецькій, Дніпропетровській та Волинській областях шляхом проведення п'ятиденного навчально-практичного тренінгу «Створення та розвиток громадсько-

активних шкіл» на базі обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Під час навчання учасники ознайомляться з моделлю громадсько-активної школи, розвитком навичок проектної діяльності, стратегічного планування, роботою з волонтерами, співпрацею із засобами масової інформації, розвитком команд на регіональному рівні, а також розвитком навичок залучення додаткових джерел фінансування.

У травні 2008 року відбудеться робоча зустріч із представниками обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти з метою презентації спецкурсу та посібника «Організація та розбудова громадсько-активної школи як осередку розвитку місцевої».

Планується видання міжнародних стандартів якості громадсько-активних шкіл. Стандарти можуть бути використані як діючими громадсько-активними школами для покращення своєї діяльності, так й іншими школами, які мають бажання працювати як громадсько-активні. Використання та видання стандартів планується в усіх країнах, де діють громадсько-активні школи, а це понад 14 країн, серед яких Росія, Угорщина, Україна, Велика Британія, Чеська Республіка, Молдова, Казахстан, Азербайджан, Боснія та Герцеговина, Сербія, Вірменія тощо.

Відкритий УРОК
розробки • технології • досвід
НАЙКРАЩЕ ДЛЯ ВАС І ПРО ВАС • СІЧЕНЬ • 2008

Найкраще для вас і про вас!

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 21853

А також зі знижкою 20 % у складі комплекту:
"Відкритий урок: розробки, технології, досвід",
"Директор школи. Україна", "Підручник для директора".

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 01250

ВИДАВНИЦТВО ПЛЕЯДИ

01001, Київ, а/с 143 Тел. 8 (044) 332 72 07 office@pld.org.ua www.pld.org.ua

Конкурс на участь у Всеукраїнському експерименті «Моделі громадсько-активних шкіл України»

Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» оголошує конкурс для громадсько-активних шкіл України на участь у Всеукраїнському експерименті «Моделі громадсько-активних шкіл України». Експеримент здійснюватиметься ВФ «Крок за кроком» спільно з Інститутом педагогіки Академії педагогічних наук України.

Критерії відбору учасників:

- досвід реалізації програми «Школа як осередок розвитку громади»;
- досвід проектної діяльності;
- готовність до реалізації заходів, передбачених експериментом.

Для участі в конкурсі необхідно подати **заявку встановленої форми (додається до цього оголошення)** не пізніше 30 квітня 2008 року. Заявки, які надійшли пізніше вказаного терміну, розглядатись не будуть.

Просимо надсилати заявки на участь поштою на адресу: 01034, м. Київ, вул. Пушкінська, 9-а, кв. 4, електронною поштою на адресу: admin@ussf.kiev.ua або факсом: (044) 235-11-36.

Учасники конкурсу будуть повідомлені про його результати не пізніше 30 травня 2008 року.

ЗАЯВКА НА УЧАСТЬ У ВСЕУКРАЇНСЬКОМУ ЕКСПЕРИМЕНТІ «МОДЕЛІ ГРОМАДСЬКО-АКТИВНИХ ШКОЛ УКРАЇНИ»

1. Повна назва загальноосвітнього закладу:

2. Прізвище, ім'я, по-батькові директора ЗНЗ:

3. Контактна адреса: .

4. Контактний телефон: _____ факс _____

ел. пошта: _____

5. Мета участі в експерименті (до 5-ти речень):

6. Досвід участі у програмі «Школа як осередок розвитку громади»:

7. Дата заповнення заявки:

8. Підпис: _____

Організація та розбудова громадсько-активної школи як осередку розвитку громади

Посібник призначається для викладачів і слухачів курсів підвищення кваліфікації закладів післядипломної педагогічної освіти, студентів і викладачів вищих навчальних закладів і науковців, науково-педагогічних працівників, керівних кадрів загальної середньої освіти, службовців урядових установ управління освітою, які зацікавлені в розбудові громадсько-активних шкіл в Україні.

Організація та розбудова громадсько-активної школи як осередку розвитку громади (навчально-методичний посібник)

Науково-методичний посібник розроблений авторським колективом науково-практичних працівників для організації та проведення проблемно-тематичного навчального курсу «Організація та розбудова громадсько-активної школи як осередку розвитку громади» в обласних інститутах післядипломної педагогічної освіти.

Посібник містить звернення, передмову, а також навчально-тематичний план, програму, теоретичні відомості, методичні матеріали та список рекомендованої літератури для кожного програмного модуля курсу.

Особлива увага приділяється методологічній основі опанування модулів, для кожного з яких зазначаються актуальність, результати навчання, навчальна стратегія, тематичний план з розподілом навчальних годин модуля, форми контролю, графік навчального процесу та додаються науково-теоретичні й методичні матеріали.

Описується технологія організації та проведення занять з поданням теоретичного матеріалу до кожної теми, видів і змісту навчальної діяльності.

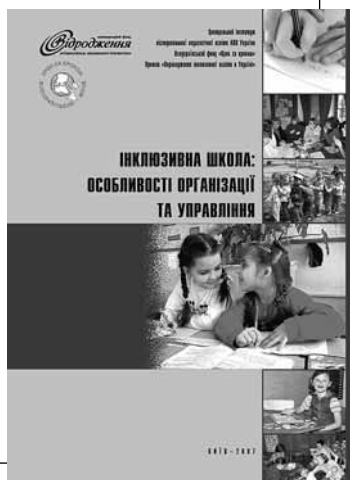
Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій (2-ге видання)

Навчально-методичний посібник висвітлює принципи, підходи та моделі громадсько-активних шкіл, практичні поради стосовно необхідних інструментів для створення громадсько-активної школи, налагодження співпраці між школою та громадою, школою та установами, що існують на території громади, особливості управління громадсько-активною школою, відомості про становлення міжнародної та вітчизняної моделі громадсько-активної школи.

**Громадсько-активні школи в Україні:
кроки до дій (2-ге видання)**

Посібник адресовано керівникам загальноосвітніх закладів, методичним, науково-педагогічним і науковим працівникам, викладачам і слухачам курсів підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освіти, керівним кадрам загальної середньої освіти, службовцям урядових установ управління освіти, які зацікавлені в розбудові громадсько-активних шкіл в Україні.

Інклюзивна школа: особливості організації та управління

Навчально-методичний посібник висвітлює особливості організації та управління інклюзивною школою, відомості про становлення міжнародної та вітчизняної моделі інклюзивної освіти, зарубіжний досвід і практичні поради з адаптації та модифікації навчального середовища, налагодження співпраці між школою та батьками, школою та фахівцями для забезпечення потреб дітей з особливостями психофізичного розвитку. Уперше подано рекомендації з адаптації та модифікації навчального середовища на рівні школи, застосування практики відстоювання інтересів дітей в інклюзивній освіті керівниками загальноосвітніх закладів.

Інклюзивна школа: особливості організації та управління

Адресовано керівникам загальноосвітніх закладів, методичним, науково-педагогічним і науковим працівникам, слухачам курсів підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освіти, представникам батьківських та інших громадських організацій.

Книги — кораблі думки, які мандрують хвилями часу та бережно несуть свій дорогоцінний вантаж від покоління до покоління.

Ф. Бекон

ДЯКУЄМО, ЩО ЧИТАЄТЕ ВІСНИК «ГРОМАДСЬКО-АКТИВНА ШКОЛА»!

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЗА ВИПУСК:

Ворон М. В. — координатор програми «Школа як осередок розвитку громади»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Софій Н. З. — директор Всеукраїнського фонду «Крок за кроком»

Найда Ю. М. — програмний директор Всеукраїнського фонду «Крок за кроком»

Ворон М. В. — координатор програми «Школа як осередок розвитку громади»

Вісник «Громадсько-активна школа»
Всеукраїнського фонду «Крок за кроком»
видається в рамках програми
«Школа як осередок розвитку громади»

При передрукуванні та використанні матеріалів посилання на Вісник обов'язкове.

Видання надає свої сторінки для висловлювання найрізноманітніших поглядів.

Наклад: 500 прим.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ВФ «КРОК ЗА КРОКОМ»

Київ-01034, вул. Пушкінська, 9-а, кв. 4.

Тел.: (044) 531 1276.

Тел./факс: (044) 235 1136

Ел. пошта: admin@ussf.kiev.ua

Веб-сайт: www.ussf.kiev.ua

ДИЗАЙН: Рудь Д. О.

ПРЕЗЕНТУЄМО ПАРТНЕРА ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ФОНДУ «КРОК ЗА КРОКОМ»

СХВАЛЕНО МІНІСТЕРСТВОМ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

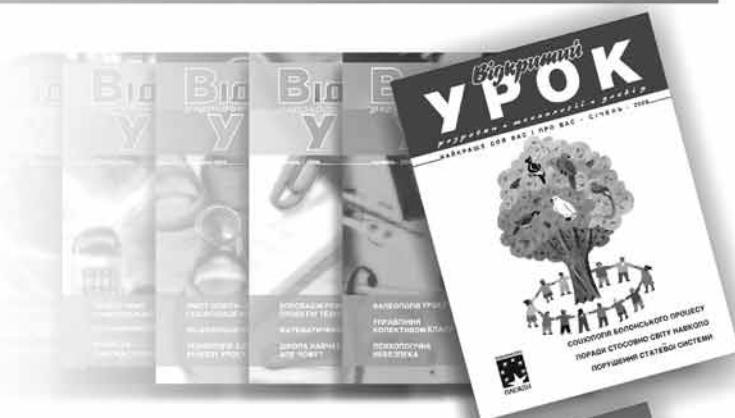
ПЛЕЯДИ
ВИДАВНИЦТВО

ПРОПОНУЄМО ДО ПЕРЕДПЛАТИ
КРАЩІ ЗРАЗКИ
ОСВІТЯНСЬКИХ ЧАСОПИСІВ

“ВІДКРИТИЙ УРОК: РОЗРОБКИ, ТЕХНОЛОГІЇ, ДОСВІД”

Найкращий український освітнянський часопис, оновлений у 2008 році. Сучасне, актуальне, неформатне видання для всіх категорій педагогічних працівників із перлинами творчого доробку вчителів України та зарубіжжя.

Передплатний індекс 21853

“ДИРЕКТОР ШКОЛИ. УКРАЇНА”

Суспільно-освітнянський часопис для керівника школи висвітлює актуальні проблеми освіти України: авторитетний аналіз сучасного стану, неформатна полеміка з загальних проблем управління та організації навчального процесу. Відкритий огляд сучасних педагогічних видань.

Передплатний індекс 22627

“ПІДРУЧНИК ДЛЯ ДИРЕКТОРА”

Єдиний український посібник управлінської компетентності: проблеми підвищення професійної майстерності директорського корпусу сучасного освітнього закладу. Система спецкурсів журналу складає повний цикл педагогічного менеджменту.

Передплатний індекс 23924

КОМПЛЕКТ ЖУРНАЛІВ

Передплатний індекс 01250

“ВІДКРИТИЙ УРОК: РОЗРОБКИ, ТЕХНОЛОГІЇ, ДОСВІД” + “ДИРЕКТОР ШКОЛИ. УКРАЇНА” + “ПІДРУЧНИК ДЛЯ ДИРЕКТОРА”.

РАЗОМ НА 20 % ДЕШЕВШЕ

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

01001, м. Київ, а/с № 143 тел. (8-044) 332-72-07 www.pld.org.ua office@pld.org.ua